GAZET'A TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasiovu, piati'a mare Nr. 22. — „Gazet'a“ ese:
Marti'a, Joui'a si Sambat'a.
Pretiulu abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Tieri esterne pe siése luni 14 fr. pe anu 28 franci.

Anulu XLIV.

Se prenumera:
la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.
Anunciurile:
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr. v. a. pentru fiacare publicare. — Scrisori nefrancate nu se primescu. — Manuscripte nu se retramitu.

Nr. 79. **Marti, 14|26 Iuliu** **1881.**

Aliantie noue.

Brasiovu, 14/26 Iuliu.

Ori si cum s'ar' invêrti rót'a diplomatiei europene, totu principele Bismarck remane deasupra. Asia ne asigura celu puçinu press'a germana si germanofila. „Bismarck über Alles“! esclama adoratorii puterei lui. Dupa ei cancelariulu germanu de unu anu de dîle incóce a facutu adeverate minuni, asia cà tocmai acei factori, cari se opuneau eri alaltaeri in modulu celu mai bruscu politicei lui, ar' trebui se servésca astadi mai multu scopuriloru ei.

Suntemu departe de a privi la puterniculu cancelariu germanu cá la unu profetu alu timpului actualu, dér' trebue se recunóscemu totusi cà pe langa dibaci'a s'a estraordinara diplomatica mai are si unu mare norocu. Acelasiu norocu care a contribuitu la victoriile armatei germane in anii 1866 si 1870/71 favoriséza astadi in mare mesura si campani'a diplomatica a principelui de Bismarck.

Inainte abia c'unu anu constelatiunea européna era fórte nefavorabila Germaniei. Principele Bismarck nu potea dormi linistitu de frica cá nu cumva imperat'a Tiariloru se incheia o aliantia cu Republic'a francesa contra Germaniei. Astadi elu dórme multu mai odihnitu — ne spunu organele lui — pentru cà s'a intemplatu necredibilulu si i-a succesu cancelariului dela Berlin, a càstigá insusi de aliatu pe inimiculu seculariu alu Germaniei, pe Françi'a. Este o combinatiune cutezatóre acést'a aliantia germano-francesa, diece ani dupa Sedan! Ce nu este inse in stare a face printiulu de Bismarck, candu e vorb'a de asigurarea intereseloru germane?

Deocamdata memorat'a aliantia nu pare a fi decàtu o simpla combinatiune, o dorintia frumósa bismarckiana, este inse unu faptu nenegabilu, cà niciodata dela resbelulu din 1870/1 incóce relatiunile intre Germani'a si Françi'a nu au fost mai amicabile cá tocmai in momentele de façia. Scimu care este caus'a acestei apropieri. Principele Bismark a favorisatu planurile Republicei francese de a'si estinde domnirea asupra Tunesiei. Astfeliu acést'a tiéra ajunse sub protectoratulu Françiei, fiindu paralisata totodata influinti'a Angliei si a Italiei in partea acést'a a litoralului africanu. De aci se deriva bun'a intielegere actuala dintre cabinetele dela Berlin si Paris.

Organele bismarckiane gàsescu cà momentan'a cordialitate intre statele rivale continentale dela apusu trebue sè se preface intr'o strinsa aliantia, dupa ce dlu de Bismarck este gat'a de a favorisá si mai departe intentiunile Françiei de a'si lati domnirea in Afric'a. In sperantia, cà voru scapá de revansi'a francesa, celu puçinu pentr'unu jumetate seculu, oficiosii germani nu se mai gàndescu la aceea, cà ori si càte cuceriri ar' face Françi'a in Afric'a, aceste nu voru poté inlocui niciodata perderea Elsatiei-Lotaringiei si a prestigiului seu politicu in Europ'a. Se póte cà Republicanii francesi de astadi se fia ómeni practici, cari nu respingu nici man'a celui mai mare contrariu, candu ea le póte aduce unu folosu; dér' este greu a admite, cà poporulu francesu, pentru unele isbênde in Afric'a, datorite in parte bunavointiei cancelariului germanu, va renuntiá fia si numai pentr'unu timpu mai indelungatu la vechile sale aspiratiuni asupra Rinului.

Destulu inse cà pentru momentu d-nulu de Bismarck este laudatu de tóte penele, ce 'i sunt devotate, cá unu geniu machiavelicu, care prin unele trasaturi de siacu a sciutu se omóre trei musce dintr'odata, indatorindu pe Francesi si paralisandu astfeliu mani'a loru, mai departe silindu pe Italiani cà sè se apropie earasi de Germani'a si in fine isolandu pe Anglesi. Aceste sunt marile isbênde diplomatice ce i se atribue cancelariului germanu, pe langa succesulu ce l'ar' fi eluptatu asigurandu Orientulu europénu, unde sunt in jocu si interessele germane.

Politic'a d-lui de Bismarck a remasu consecuenta si in casulu de façia. Tocmai asia precum a impinsu pe Austri'a spre Orientu, pentru cá se nu mai incomodeze pe Germani in oper'a loru de unitate, elu incuragiéza acuma pe Francesi sè 'si estinda puterea in Afric'a, in firm'a sperantia, cà acést'a le va dá atàtu de multu de lucru, incàtu voru uitá durerile revansiei. Si 'ntr'adeveru pentru acuma Françi'a este destulu de ocupata cu suprimarea rescólei in Algeri'a si Tunis si cu planulu de a ocupá si Tripolis, planu deja fórte coptu. Ba, „macheviavelismulu“ cancelariului merge pêna a urmari o asemenea politica si façia de Russi'a care aspira la tierile asiatice: Erzerum si Damascu.

Dilele aceste invingêtoriulu dela Turkestan, generalulu Skobeleff, a fost la Paris, cu scopu, se dice, de a propune Republicei o aliantia cu Russi'a. Diarele bismarckiane sunt de acordu a asigurá, cà missiunea lui nu-a succesu deórece guvernulu francesu nu va fi nicidecum dispusu a primi o aliantia anti-germana.

Póte se fia asia, in totu casulu este inse interesantu cà dlu de Bismarck si din acést'a caletoria voiesce se traga unu folosu, anuntiandu prin diarele lui, cà Germani'a n'ar' avé nimicu in contra, déca Russi'a si Françi'a ar' incheiá o aliantia pentru de a 'si asigurá interessele, ce le au in Africa si in Asia, in contra Angliei.

Este caracteristicu cà totu acuma, in ajunulu intalnirei inoite a imperatiloru Austriei si Germaniei la Gastein, se vorbesce de-o aliantia a Italiei cu Germani'a si de-o apropiare a Russiei de vechii aliati. Fericitu dlu de Bismarck déca va avé pe toti de aliati. Càtu va tiené inse acestu visu frumosu? Viitoriulu ne-o va spune.

Cronic'a evenimenteloru politice.

Alu siéptelea tiru federalu germanu a fost inauguratu in München la 23 Iuliu. In diu'a acést'a sosira in capital'a Bavariei intre altii si optu sute de tirori austriaci nemti sub conducerea lui Dr. Ed. Kopp. Acesti'a, mai multu vienesi, au fostu mai frumosu primiti de càtu toti. Numai locomotiv'a dela trenulu loru era impodobita cu flori. Advocatulu Helbling ii bineventá dicêndu: „Voi stati la postulu celu mai greu in lupta pentru cultur'a germana. Aveti unu scopu inaltu nationalu, de aceea posedeti nu numai simpathiile nóstre, ci adeverat'a nóstra amicitia!“ Conducêtoriulu tiroriloru austriaci Dr. Kopp respunse, cà déca austriacii au venitu adi in numeru mai mare la serbare, caus'a este, pe langa apropierea orasiului München, iubirea si semtiulu de fraternitate càtra conationalii loru. „Lupt'a de care vorbiti, o portamu de sute de ani, si o vomu terminá victoriosu prin poterea culturei si prin iubirea càtra limb'a nóstra materna. Din simpathiele vóstre vomu scóte noua putere!“

Cá si in anulu trecutu, erá siguru cà se voru redicá si acuma voci in diarele acele austriace, care nu se prea bucura candu se arangéza serbari de aceste federale cu caracteru nationalu germanu, si voru dice, cà Nemtii austriaci de aceea s'au dusu in numeru atàtu de mare la München, cá se demonstreze in contra starei actuale din Austri'a si cá se céra ajutoriu dela fratii din imperiulu germanu. Voindu a preveni acestoru suspitiunari „D e u t s c h e Ztg“ publica unu articulu de fondu, aratandu adeveratele cause, cari au condusu pe tirorii austriaci germani la serbarea comuna fratiésca din capital'a bavaresa. Acestu articulu inse, credemu, in locu se linistésca pe cei ce se temu de demonstrarile pangermaniste, va produce tocmai efectulu contrariu, turnandu numai oleiu pe focu. „Nu cá óspeti straini“, scrie „D. Z.“ „petrecu tirorii austriaci in München, ci ei sunt acolo in poterea stravechiloru legaturi, prin cari, cu tóte cà sunt despartite in mai multe state, au fostu reunite tóte gintile germane intr'unu intregu nedespartitu prin moravuri si nationalitate... Nu cá se demonstreze s'au dusu ei la München, ci pentru cà au urmatu, cum de sine se intielege, unui imboldu alu animei, care ii facù se caute societatea vesela a fratiloru de unu sange... Legatur'a ce unesce pe germanii austriaci cu ceilalti frati in federatiunea cea mare a tiroriloru, se radîma pe o basa fórte sanatósa si naturala, pe bas'a inrudirei nationale, care nu 'si perde niciodata puterea in vieati'a popóreloru.“ „Asia dér',“ continua numita fóie „detunaturile de pusca dela festivitatea tiroriloru din München se vestésca tuturoru, cà fiii germani ai celoru duóe imperatii amice (adeca ai Germaniei si Austriei) intrebuintiéza bucurosu ocasiunea, s p r e a a c c e n t u á u n i u n e a l o r u n a t i o n a l a (nationale Zusammengehörigkeit)!“ In fine asigura, cà fidelitatea càtra Austri'a 'i face pe Nemtii Austriei se dorésca o strinsa federatiune cu imperiulu germanu, fiindu-cà nu voiescu cu nici unu pretiu se fia adusi printr'o politica artificiósa de statu (cá a comitelui Taaffe ?) in conflictulu, care se-i silésca a decide intre aceea ce semtu pentru statu, si intre aceea, ce semtu pentru nationalitatea loru!...“

Sub titlulu „I r r e d e n t a r o m a n a“ i se scrie diarului vienesu „Die Presse“ din Bucuresci:

„Este unu semnu caracteristicu alu timpului si alu dispositiunei ce domnesce aci (in Bucuresci) déca la fiacare pasu dai totu numai de articuli, cari sunt indreptati in contra Austro-Ungariei. Unde se fia vin'a unei asemenea dispositiuni? Acésta e o enigma, lucru durerosu inse cà ea esista si cà cu tóte asigurarile contrarie nu se póte negá. Acumu incepe se scrie pe dung'a acést'a si press'a din provincia; este deocamdata numai „republic'a Ploiesci“ care iea parte, destulu inse, cà limbagiulu ce se intrebuintiéza in diare, provóca totusi incàtu-va mirarea fiacarui bunu austriacu si 'lu face sè se gandésca. Astfeliu scrie s. e, „Curierulu de Ploiesci“ de adi vorbindu despre agitatiunile in Bulgari'a si Macedoni'a, ce i se ascriu Romaniei, tocmai in stilulu „Irrodentistiloru“ italiani: „Visulu de auru alu Romaniloru si aspiratiunea loru constanta este de a fundá unu imperiu puternicu romanescu, care sè estinde dela Dnistru pêna la Tis'a si dela fruntari'a Galitiei pêna la Dunare si care cuprinde Basarabia, Bucovina, Ardealulu, Moldova, Valachi'a si Banatulu Timisianu (de Dobrogea se pare a fi uitatu), pentru cà in tóte tierile aceste esista unitatea rassei, a limbei, a moravuriloru si a cugeteloru, si este dér' numai o urmare logica, de a restabili si unitatea politica. Acést'a este corón'a, care voimu se-o punemu pe capulu regiloru séu a conducêtoriloru nostri, (se vede cà acést'a s'a scrisu in Ploiesci) coróna a diece milióne de latini, locuitori ai bogateloru si roditóreloru tieri, cari cu prisosulu loru mai potu hrani inca patrudieci milióne suflete!!“

O noua organisare finantiala.

Brasiovu, in 11/23 Iuliu 1881.

Dela anulu 1867 incóce organisarile finantiale in Ungari'a sunt la ordinea dilei, asié cà in acestu periodu alu erei dualistice toti ministrii, càti s'au succesu in Ungari'a, s'au intrecutu intru organisarea, infiintiarea si desfiintiarea de derogatorii finantiale. Tóte aceste acte aparu inse cá niste ecsperimente fara precugetare matura, prin tóte s'a doveditu lips'a de tactu, planu si de cunoscintie practice, ba intr'o privintia chiaru si de patriotismu adeveratu. Cumcà pe lênga aceste continue organisari, infiintiari si desfiintiari a suferitu averea tierei nespuse daune, asta o dovedesce starea misera a finantieloru Ungariei.

Cá se nu tréca anulu acest'a, fara de a aduce sarcine noue erariului, s'a sevêrsitu o nóua organisare a oficieloru pentru demesurarea tacseloru timbrali si a oficieloru de dare. De argumentu s'a adusu si cu ocasiunea acestei organisari, cà totudeuna dela 1867 incóce, simplificarea administratiunei, cu tóte aceste s'a sporitu numerulu functionariloru cu celu puçinu o suta de individi. Fia disu de acum, cà organisarea acést'a este un'a

dintre cele mai nenimerite, din càte au succesu un'a dupa alt'a in Ungari'a dela anulu 1867 incóce, si deci nu va fi mirare, déca organisatorii, séu dupa impregurari, — la casu candu ar' scapá frênele din mâna mai curendu de cum cugeta, — urmatorii loru s'ar' vedè constrinsi a face alta organisare pe ruinele acesteia inca inainte de espirarea terminului de proba de trei ani, care s'ar' fi stabilitu cu ocasiunea acestei organisari. In casulu din urma voru mai urma vr'o cateva dieci de transferari pe spesele erariului, si unu nou ecsperimentu va compromite capacitatea vre-unui „mare patriotu" maghiaru. —

Déca si organisarea ultima, cá si cele anterióre, in locu de a simplificá administratiunea, o a complicatu in modu insemnatu, asié, cà deja de pe acum se simte greutatea acestei complicari, cu tóte cà s'a acuiratu unu insemnatu contingentu de functiunari noi, este evidentu, cà si organisarea ultima s'a facutu pe basele unoru esperientie false. Ar' fi pré aspru a presupune, cà respectivii organisatori cunoscu adeverat'a causa a relei administratiuni si totusi nu voiescu se o indrepte.

Urméza dér', cá dela loculu acést'a sè se descopere reulu in radecinile lui, si asta, pentru cà si noi suntemu buni patrioti, amu cugetatu despre lucrurile aceste si avemu detorintie sacre càtra patria. Despre aceea, cà sfatulu, celu vomu da, nu se vá primi, despre asta suntemu convinsi, pentrucà adi e moda in Ungari'a a respinge ori ce sfatu rationalu, ce vine din partea unui nemaghiaru si a primi ori ce propunere nefundata, ce se face din partea maghiara privilegiata.

Intrebamu mai antaiu, cà óre unu functiunariu, care vine in contactu cuotidianu cu poporulu, are necesitate de cunoscinti'a limbei acelui poporu? Functiunile se impartu astadi fora de a se luá in consideratiune acésta recerintia de mare insemnatate. „Limb'a statului", adeca cea decretata maghiara, o tienu a fi de ajunsu, cá si candu marea maioritate a poporatiunei Ungariei nu ar' fi de alte natiunalitati, cari nu intielegu de locu limb'a statului. Despretiuirea acelei recerintie si pretensiunea necualificabila, cá poporulu se invetie limb'a functiunariloru, este dér' o scadere capitala, care a priori face absurda ori-ce organisare, càtu de buna ar' fi, abstragêndu dela aceea, cà una organisare rea se nimicesce ea insasi pre sine. — Acést'a recerintia de inalta insemnatate in decursulu stapanirei maghiare nu s'a consideratu cu deosebire façia de Romani, de unde vine, cà poporulu romanu nu se póte intielege cu functiunarii de statu. — Totu din caus'a desconsiderarei limbei romane si póte cà inca si din alte cause Romanii nu s'au aplicatu la servitiu de statu, ér' cei puçini, fórte puçini, cam 1 functiunariu romanu la una suta de mii de locuitori romani inca nu sunt de invidiatu in starea loru. — Este unu argumentu vechiu si mincinosu, de care se folosescu contrarii nostri de seculi, cà Romanii nu ceru, cá se fia aplicati in functiuni si pentru aceea sunt asié de puçini. — Cine voiesce, ilu pote audi si astadi pe fia care di; déca inse vei privi tractarea, care trebue se-o indure fia care functiunariu romanu diligentu si cualificatu, vei aflá indata, cà acelu argumentu se folosesce de velu pentru ur'a nationala, ce domnesce in contra Romanului. Functiunariulu are neaparata necesitate de a cunósce poporulu, datinele si limb'a lui, pentru cà altmintrea nu vá fi in stare a resolvi cu bunu succesu afacerile acelui poporu; in locu de astfelu de functiunari pentru tienuturi locuite de maioritate romanésca se aducu, mai alesu in functiuni mai inalte, functiunari, cari nu cunoscu unu cuventu romanescu, pe cari poporulu trebue se-i sustiena, cá pre nisce trentori din sudorea s'a fora de avé vr'unu folosu dela ei.

Mai esiste unu reu numitu protectiune si nepotismu, s'ar' pótè numi si coruptiune, care face, cá celu mai puçinu cualificatu se fia antepusu celui mai bine cualificatu, si care deci calca interesulu statului. Acestu reu póte cà niciodata nu a bantuitu pre functiunari, cá in tempulu acest'a: toti cauta protectiune pentru sine, toti se temu de protectorii altora; protectiunea este ceea ce ar' trebui se fia labórea, capacitatea. Prin protectiune se daruescu salarie celoru nedemni de ele si in acelasi momentu se omóra iubirea de munca la sute de functiunari, cari voiescu a inaintá pe cale onesta. —

Totu protectiunea face, cá se nu se caute strictu la conditiunile, cari se receru pentru o functiune, si sè se faca cele mai neertate esceptiuni. Asié am ajunsu a vedé simpli gimnasisti ocupandu posturi, pentru cari se receru studie juridice. Tóte aceste rele facu, cá organisarile cele dese sè se adeverésca un'a dupa alt'a de necorespundietóre, si tiér'a se pórte spesele capriciului, ignorantiei si ale fanatismului nationalu. Si cu tóte acéste, cei ce guvernéza adi tiéra, pretindu a fi buni patrioti, desi poporulu geme, administratiunea e miserabila si statulu la marginea unui abisu d'intre cele mai periculóse. —

Deci sfatulu promisu suna: cei ce afla atàta placere in organisarea administratiunei si in locu de a simplificá, complica lucrurile, in locu de a face bine, facu reu, sè se cunósca odata pe sine insisi si déca intr'adeveru sunt ceea ce se lauda a fi, buni patrioti, se 'si caute ocupatiunea corespundietóre si sè se duca, lasandu lucrurile grele si pline de responsabilitate pe alte mani mai apte spre binele patriei si alu popóreloru ei.

—v—

Din Selagiu in 20 Iuliu 1881.

Onorata Redactiune! Finindu-se alegerile de deputatu pentru diet'a din Pest'a si cu ele si cea scandalósa si fatale din Cehulu Selagiului, totu insulu ar' fi crediutu, cà cu aceea lucrulu e gata, si cà ómenii partideloru respectandu-si convingerile unulu altuia 'si voru cauta de treburile s'ale. Nu inse asié gigantii maghiari din Cehu si giurulu lui. Acesti ómeni multu puçinu cu o educatiune capetata depe stradele orasieleloru provinciale, si peste totu lipsiti de ori si ce cultura sociale, vediendu-si ajunsu visulu de auru si dorulu secretu alu animei loru prin intemplarea, cà iubitulu nostru desemnatu Georgiu Popu de astadata a remasu in minoritate façia de unu nimene, facu pe curagiosulu si rêcnindu in contra stimatului nostru si a cercului seu familiaru, scuipa para si focu, intocma cá mancatorii de càlti, contra Romaniloru peste totu, si contra celoru din Selagiu in specie.

Acesti tiranuti mici si crudeli nu afla cuvinte destulu de vatematórie pentru noi toti si pentru scump'a nóstra natiune, ce se nu 'si-le ierte incontra ei si a totu ce e romanu. Va se dica dupa ce ei „per fas et nefas" si cu ajutoriulu càtorva miserabili de ai nostri au invinsu de astadata la alegere, lovescu acuma in leulu cadiutu intocma cá magariulu din poveste. Si acésta o facu maghiari de aceia, cari inaintea lumei se lauda cu cavalerismu si dicu, cà facu parte din nobil'á natiune maghiara. Seracu cavalerismu si si mai seraca nobilitate de anima! Cine a cetitu latraturile Cossuthiane ale diarului „Ellenzék" din septeman'a trecuta, si nerumegatele espectorari ale lui „Pesti Napló" din 15 Iuliu a. c., se póte convinge din destulu despre conduit'a miserabila si puçin'a crescere a partidei Moniane si a maghiariloru apartienatori de ea. Acesti individi, diplomati necàliti, impintenati fara rusine, nu e destulu, cà ataca cu nesce minciuni obrasnice pe desemnatulu nostru, facêndu-lu daco-romanu, si celu mai mare inimicu alu statului maghiaru, ci semtiendu, cà astfeliu de arme tocite nu mai valoréza nimicu, nu se sfiescu a atinge pêna si sanctuariulu familiei bravului nostru. Nu au veninu, care se nu 'lu verse, nici ocari, cari se nu le vomésca. Lasu se judece cei nepreocupati, déca o astfeliu de procedura convine unui omu, ce tiene contu màcaru la unu gramu de minte si unu decigramu de onestitate.

Noi, cesti batjocoriti de inimicii nostri seculari, cu ajutoriulu câtoru-va din ai nostri dela astfeliu de ómeni, lipsiti de totu conceptulu lealitatii si omeniei, càrpaci intiepeniti din tàlpi pen' in crescetu, ceva tractare umana de feliu nu amu asteptatu; o spunemu dreptu, cà de acésta nu-i tienemu capabili — déra cá omului, care se lupta pentru dreptu si pentru dreptate, numai cá se-i amarasca esistinti'a sè se incerce ai infige pumnariulu calumniei dreptu in inim'a familiei: acésta dela fiintie cu chipu omenescu nu o-amu fí asteptatu nici odata! Cu ómeni de acestu calibru din Cehulu Selagiului, cari neputendu atacá persón'a si partid'a cu succesu, cumu arata necalitii din „Ellenzék" si „Pesti Napló", isbescu in sinulu familiei, si nescocescu crime si invinuiri, cari nici nu au fostu, nici nu sunt, nici voru mai fi, si a carora insemnatate ei nu o pricepu de locu, cu astfeliu de pitici nu putemu stá seriosu la vorba; acestia si-aru avé loculu celu mai potrivitu in Sibiiu, in cas'a celoru smintiti, si, déca totusi luamu notitia de faptele si vorbele loru, e pentru aceea, cá se védia romanii alegètori Selagiani, ce are se astepte unu romanu, fia si celu mai onestu, dela atari idioti incarnati si déca mai voru sè-si validéze unulu din cele mai sante drepturi, de se póte sè-si iè pe seama, si se nu se mai faca „sluga la dêrlóga", nici sè se puna de pedestalu la unii hebêuci c'a acestia, cari despre educatiunile sociale numai atàta idea au, càta orbulu despre colóre.

Greu, fórte greu au pecatuitu acei romani alegatori Selagiani, cari ori din nesciintia, ori din poft'a de resbunare asupra persónei, au lovitu in insasi caus'a romana, care trebue se fia mai pre susu de tóte. — Si óre sciu acei domni, cà despartiendu-se de caus'a nationale, cui si-au datu celu mai santu votu si dreptu personalu constitutionalu? Unui maghiaru, care, cá toti ai lui, nimicu nu doresce mai tare, decàtu ruin'a totale, blamagiulu completu alu natiunei romane; care urasce din sufletu totu ce e romanu; si-au datu grumazii in man'a acelui Moni, bietu fiscarasielu din Cehu, care in sinceritatea s'a intre ai sei a disu, cà: numai duóe lucruri uràsce pe lume, ploile continue si pe romanu! — Audi tu sermanule alegatoriu romanu, care te-ai facutu fuscelu la scar'a de marire a inimicului teu si obiectulu de ocara pentru neamulu teu, audi, ce complimentu capeti dela Moni Gyula, deputatulu teu! Tu, celu ce tragi la carulu de triumfu alu vrasmasiului teu, bine se 'ti insemni: tu numai atàta esti bunu, càtu are elu lipsa de tine, apoi poti merge, se 'ti cauti de treaba pêna peste doi trei ani, candu érasi poti veni se fi inhamatu de nou! Sermane Romane! D-dieu ti-a datu trupu si esterioru frumosu; mintea inse inca 'ti lipsesce. Déca tu ai fi inzestratu si cu iscusinti'a mintei, cá si cu frumseti'a trupului, natia mai aleasa nu ar' fi pe pamentu!

Nu ne legamu de persóna nici per omnia de persón'a Stimatului Georgiu Popu, prin urmare, déca alegatorii romani din cerculu Cehului au o persóna mai démna, mai romanésca, grupezese pe langa aceea. Lucrulu de capetenia e principiulu si santiani'a causei. Pêna candu inse unu barbatu, cá G. P., desemnatulu nostru, sustiene totu ce e romanescu, si nici persóna mai demna cá a lui nu avemu, nici unu romanu cu semtiu curatu din Selagiu nu-i va parasi stindartulu si, care lu parasesce, e semnu, cà nu are pricepere politica, nu pricepe insemnatatea causei, séu e tradatoriu infamu!

Aceea, cà persón'a romanului G. Popu a fostu si este unu stindartu puru nationalu, se vede si din foile maghiare, mai cu séma din cele amintite mai susu. Mare ghimpe, mare spinu este acestu barbatu in ochii loru. Pentru infrangerea lui maghiarii au fostu gat'a a spesá dieci de mii. Deci pricepemu bucuri'a universale, ce cuprinse animele maghiariloru, audiendu de realisarea visului ne mai asteptatu. De atunci pên' in diu'a de astadi nu mai inceata orgiile si bachanaliele intre ei. Domnutii dela Zelahu vinu la Cehu cu trasurile spre a serbá caderea romanului si din Cehu totu asié se ducu spre Zalahu intru onórea marirei maghiare. Ve place romani alegètori? Dér apoi se auditi toastele batjocoritórie de romani dela acesti „fitingai" mare parte perde-véra? Singuri v'ati ingrozi de marsiavi'a faptei vóstre, si intocma cá Jud'a aruncandu cei 30 de arginti, ati dice cà: sange nevinovatu ati vendutu! Mare a potutu fi intunereculu, ce v'a cuprinsu mintea in acelu momentu. Si tóte aceste pentru cine se le sufera romanii Selagiani? Pentru unu Moni Gyula, care pentru noi nu are altu meritu, decàtu, cà, cá unu advocatu simplu, esiste in Cehu, care limb'a romana numai din audiu o cunósce; si care alta nici cà a facutu decàtu, cà cá advocatu provincialu, unde a pututu, a suptu pe bietulu romanu, si nu e a lui vin'a, cà nu-'lu póte stinge intr'o lingura de apa. Eata trecutulu si presentulu acestui omu devenitu celebru, nici elu nu scie cum! Pentru unulu cá acest'a Romaniloru alegètóri si la unii din inteligintia nu le a fost iertatu fara crim'a sinuciderei a parasi pe neobositulu luptatoriu nationalu G. Popu si standartulu sustienutu de dinsulu; si déca totusi s'au aflata de acestia, ei sunt nesce lasi, poltroni si nedemni de numele romanu. Poporulu romanu si inteliginti'a necorupta cu unii preoti, docinti si notari de acestia, trebue se-'si traga socotél'a. Celoru ce manca prescur'a si pànea romana dela poporulu romanu nu le e ertatu se lucre in contra causei sante a romanismului. Bine se aiba grige acesti domni, càci or'a darei de séma negresitu va sosi, si vai si amaru de al'a, care va fi vinovatu. Ori-càtu se fia poporulu nostru de indelungu rabdatoriu, acést'a rabdare in fine totusi 'si are capetulu; si apoi vedemu din istoria, cà mani'a si justiti'a poporului „tarditatem suplicii gravitate compensat"!

Multe imbalaturi au scrisu pocitii de corespondenti din „Ellenzék" si „Pesti Napló" despre desemnatulu nostru si poporulu romanu alegètoriu, care, cetindu-le ori care omu cu semtiu de onóre, trebue se rosiésca, nu pentru alt'a ci numai pentru obrasnici'a politicastriloru scriitori, cari nu se sfiescu a scrie nisce minciuni mai cornurate decàtu córnele

ce le merita ei pentru astfeliu de nàscocituri. Tienemu, cà atari corespondinti numai pe sine si soiulu loru 'lu blaméza si nicidecumu pe noi si bravulu nostru, pe care ei 'lu numescu cu numele nemeritu de „rege alu codrului“. — Asié e, elu inadeveru e rege peste tóte animele binesimtitorie si dedicate causei romane. In fruntea acestora pên'acum elu a mersu; se speramu, cà totu asié va fi si de acumu inainte. Una inse nu-o putemu retacé nici aci, si asta e acea minciuna colosale, cà: poporulu romanu din Selagiu, urandu-se de jugulu impusu de bravulu nostru, singuru a venitu in Cehu si si-a cerutu candidatu!?

Aci cá in totu loculu pe corespondintele lui „Pesti Napló“ trebue sè-'lu compatimimu si se dubitamu de sanatatea creeriloru lui. Poporulu si alegêtorii romani din Selagiu nu sciu nici de unu jugu inpusu de romanu. Onórea de a pune juguri apartiene soiului maghiaru; si se iè bine sém'a ungurii cercului Cehu, cà romanii oricàtu se fia de pociti la asié ceva nu voru decadé niciodata; cu atàtu mai vêrtosu, càci la Cehu nici nu scimu dela cine se ceara candidatu, déca cumva nu dela gatyasii, curelarii ori dubelarii de unguru, a caroru cultura in multe privintie e mai pe josu decàtu a romanului. A face asta façia de Cehani ar' insemná a se concrede conducerei orbului. Romanii 'si au ómenii loru destulu de destepti, cari si vréu si la tempulu seu voru si sci conduce poporulu la desemnatulu seu. Nu ne tememu nici de maciucele, de cari cu atàta ingamfare amintesce ucenicului lui „Ellenzék“. Romanii tienu minte cele intemplate in 1865 si pentru aste 'si voru trage contu cu ciomagasii. Aceste tóte de va vré d-dieu, si Moni Gyula si politicastrii sei la tempulu seu le voru vedé. Asié se fia! △

Nr. 185. ex 1881.

Convocare.

In virtutea §. 21 din statutele „Associatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu“, si conformu conclusului adunarei generali din anulu trecutu, aceeasi pentru anulu curentu se convóca prin acést'a in cetatea **S i b i i u** pe diu'a de **15/27** Augustu 1881.

Ceea ce se aduce la cunoscintia publica, invitandu pre toti membrii Associatiunei a luá parte in numeru càtu se póte de mare la siedintiele acelei adunari.

De la presidiulu comitetului Associatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Iacobu Bolog'a.

Mocanii din Dobrogea.

(Fine.)

Majoritatea mocaniloru sunt stabiliti pe langa si prin satele tataresci; locuitorii aceloru sate sunt prea puçinu activi si nu multu inteligenti, avendu unica cualitate de a fi buni si docili, de si figur'a loru mongola nu esprima acést'a — Mocanulu, dicu, definitivu stabilitu, are vocatiunea in aceste parti, intre altele, de a face din tataru unu bunu cultivatoru; in absenti'a mocaniloru, tatarulu nu scie a semená de càtu orzu, puçinu meiu si multu iubit'a lui bostanaria (pepeni etc.), la care tiene mai multu de càtu la ori-ce; dela venirea loru s'a introdusu pe langa cele-l'alte culturi sí aceea a porumbului; la inceputu nu-i prea conveniea acést'a planta, ce 'lu cam derangia pe calduri cu prasilele ce reclama, dér' sub impulsiunea mocanului au inceputu a se deprinde, a face mai multe feluri de culturi, ale alterná, astfelu cà anulu trecutu, mii de pogóne din arondismentulu Megidia si altele erau acoperite de porumbu ce vegetá intr'unu modu admirabilu; in multe parti omulu calare nu s'ar' fi potutu vedé.

Romanii din lungulu Dunarei facu culturi fórte intinse si variate. Afara de oi si lapte, mocanii se mai ocupa si cu infiintiarea unoru herghelii de cai fórte frumóse; asi puté citá cá esemplu intre altele marea herghelia a fratiloru Motioiu de la Chiorcismea; unulu din acesti frati càutá in serbatorile Pasciloru a cumpera din Bucuresci inca unu armasaru de rassa pentru hergheli'a s'a; spunu acést'a, cá se fia bine cunoscute frumósele intentiuni ale acestoru ómeni si rolulu loru asupra agriculturei si ameliorarei raseloru de vite, cai etc., din Dobrogea, unde au degeneratu complectamente, desi in trecutu se dice, cà totu mocanii duceau remonti Russiei si altoru tieri vecine din acésta Romania trans-dunareana.

In judetiulu Tulcea mocani economi de oi sunt prea puçini, càtiva mai cu séma in plas'a Babadagh. In acestu districtu avemu mocani, cari se ocupa cu cele sante. Calugarii dela monastirea Cocosiu din plas'a Macinului, fondata, se dice, de parintele Visarion, asupra caruia cadiuse sortiulu la sfantulu munte a merge si a o infiintiá in cazan'a Isaccei, in actualulu punctu Cocosiu, in acésta monastire se afla calugari mai toti mocani, recrutati parte din economii de oi din trecutu, precumu de asemenea si din altii veniti directu, cari, plini de dorulu de a se apropiá de Dumnedieu, vindeau oitiele séu le aduceau cu ei si se calugareau, nu cu scopulu de a petrece o viatia in perpetua pocaintia si rugaciuni, ci in a amestecá cu acésta si munc'a campului ce place divinitatii, infiintiarea aceloru frumóse vii si gradini, in producerea unoru grane escelinte, vite etc. Si fiindu-cà acésta monastire se leaga óre-cumu de subiectulu articolului meu prin origina calugariloru ei, condusu intr'ins'a de-o alunecatura de condeiu, dati'mi voie a spune celoru ce nu au vediut'o si n'o cunoscu, cà se afla situata la $^1/_2$ óra de orasiulu Isaccea, la pólele unui munte padurosu, ce are form'a unui semicercu si care imbata véra pe prea sfintitii parinti cu parfumulu floriloru a sute de mii de tei, isvóre bogate; cladiri colosale acoperu façi'a muntelui séu dealului si dau ospitalitate la sute de credinciosi visitatori la Dumineca mare, candu este hramulu acelei monastiri.

Elöpatak, 11/23 Iuliu 1881.

Domnule Redactoru! Diaristic'a este mijloculu celu mai sàntu pentru luminarea unui poporu, pentru a combate ori-ce reu, ori-ce abusu si ori-ce neregularitate. Fiindu acésta, ve rogu se bine voiti a dá locu in stimabilulu Dvóstre diaru, urmatóreloru rènduri:

Bâile dela Elöpatak.

Lumea indatinata a face pe de-o parte escursiuni salutare, pe de alta a 'si ingriji de sanatatea sa, visitéza in fiacare anu unele b à i. Nu e vorba numai de bàile propriu dise, in cele mai multe casuri plimbarea este scopulu principalu alu visitarei bàiloru, abstragemu dela cur'a cu apele minerale. Dér' se ne oprimu la cur'a cu apa; mediculu ordona unu sfertu, o jumetate si si trei sferturi de óre plimbare, intre fiacare paharu de apa, plus o óra dupa ultimulu paharu. Plimbarea negresitu trebue facuta in apropierea fontànei de cura, prin promenad'a curei. Promenad'a principala aci consistà din unu podu — d'asupra unei ape ce percurge centrulu satului, — si apoi din asia numitulu trotoaru. Ce se vedi inse, trecèndu Sambata d. primu-ministru Tisza prin Elöpatak, mergêndu la alegêtorii sei, manifestatia patriotica si conglomerati'a poporului a fost mare, o parte a podului s'a ruptu, si patriotii cei mai zelosi se pomenescu in fundulu pàreului inglodati in noroiu; d. Tisza a scapatu; impressiunea 'i-a fostu mare si negresitu cà temèndu-se cà aci a fost la mijlocu unu complotu, unu odiosu atentatu la scumpai viatia, o plecà din Elöpatak.

Cum remase inse cu visitatorii ce 'si varsa pungile? Ei bine, promenad'a principala a fost in decursu de 6 dile inchisa prin niste lemne si bànci aruncate in crucisiu preste ea, ear' acum, circumdata de unu felu de grilaju. Pàna adi, celu puçinu aceia dintre óspeti, cari nu se temèu asia multu de mórte traversau podulu sarindu preste traverse, séu facèndu câte unu p a s u m a r e preste o banca resturnata in crucisiu, acum acésta e imposibil si toti sunt siliti a se imbulzi, a se indesui pe ingustul trotoaru. Directia bàiloru nici se sinchiseste!

Music'a, pentru care platesce fiacare visitatoru 3 fl. v. a., pe langa 2 fl. pentru curà, e compusa din vr'o 10—12 ómeni, din cari 2 sunt siliti a se uita la ceilalti, deórece cu incidentulu Tisza remasera fara vióre; ceilalti nu mai scotu publiculu din c s á r d á s si càte-va arii ungaresci, dintre cari la unele fluera cu degetele de te asurdiescu.

Ce sè vorbimu despre bàile propriu dise? Acestea fiindu in màn'a unoru particulari, aceia 'si cauta n u m a i i n t e r e s u l u p r o p r i u — ba unulu 'mi spuse chiaru cà bólele óspetiloru sunt numai niste capricii, niste imaginatiuni. Acésta 'mi-a fost destulu cá sè potu deduce conscientiositatea cu care 'si implinesce datori'a. Sunt trei institute de bài, unulu in josu de fontànile minerale, duóe din susu; unulu din acestea cu apa dulce celalaltu cu apa minerala. Acesta din urma afara de serviciulu celu mai prostu se aflà in o stare fórte periculósa. Basenurile sunt fórte afunde, de mai multi stànjini, avendu la o afundíme de $^3/_4$ stànjini, unu gràtaru. Acestu gràtaru este in o stare deplorabila, in o stare de ruina, asia cà cei ce intra in basenu sunt ameniutiati de a càdé in adèncime. Comissi'a bàiloru facú o esaminare, si in locu de a inchide bai'a pènà la reparatie, constatà cà mai tine gràtarulu in sessiunea acésta! Are comissi'a o durere si ingrijire enormà de bietii visitatori!!

Càte-va cuvinte de mediculu bàiloru. Visit'a si gologanii, ear' incolo bani lepadati pe nisce medicamente neutrale, dér — scumpe.

Fara voie 'mi vine aminte ultimulu versu alu unei poesii:

„ . . . Càci aci e vorba, numai de chimiru!“

Conformu unui anunciu, séu paragrafu din regulamentu, fiacare óspe are dreptulu a'si dá plangerea in scrisu si directi'a promite a indreptá orice inconvenientu. Ei bine plàngete directiei contra ei insasi! Tocmai cá si cându te ai plange hotiului cà 'ti s'au furatu banii, si l'ai rugá se prinda pe furu!

Ar' fi de doritu cá directi'a, care numai pêna acumu a luatu preste 3000 fl. v. a. cá taxa, se fia mai scrupulósa in functiunea sa.

Primiti d-le Redactoru asigurarea stimei si consideratiunei mele.

G. L u n g u,
(colabor. alu diar. „R e s b o i u l u.“)

Blasiu, 22 Iuliu st. n. 1881.

Stimate D-le Redactoru! . . . Comitetulu subsemnatu pentru linistirea si assecurarea onor. Publicu a aflatu de bine a Ve rogá se binevoiti a publicá urmatórea referada, despre resultatulu materialu alu balului „Exitus“ arangiatu de studentii abiturienti dela gimnasiulu superioru din locu in 11 Iuliu n. a. c.

Numerulu stimateloru familii, cari au binevoitu a ne onorá cu presenti'a D-loru la balulu „exitus“ a fostu 16; a singuraticiloru domni érasi 16. Dintre stimatele familii au contribuitu:

D-n'a Teresi'a Ciaclanu 10 fl. v. a. D-lu Alesandru Neagoe 10 fl. D-n'a Mari'a Popa 5 fl. D-lu Dr. Ioanu Colceriu 3 fl. D-nele A. Stoia, Schiessl, Mari'a Tipografu, càte 2 fl. dd. Dr. Iacobu Brendusianu, Ladislau Popu, Ludovicu Tornyai, Georgiu Thatu, Basiliu Turcu, Ioane Gram'a càte 2 fl. D-nele Mari'a Marinu, A. Siofanu si d-sióra Schöder Ilona càte 1 fl. dd. I. Olteanu, N. N. P., Bârlea, N. Weinberger, I. Germanu, B. Costea, A. Hegyesi, C. Steiner, St. Daniel, N. Gulacsi, N. N., D. Turku, I. Schupitter, Pongratz G., Dr. A. Grama si L. Popu càte 1 fl. la olalta sum'a de 65 fl. v. a.; fiindu inse sum'a speseloru mai mare, decàtu sum'a incassata adeca de 70 fl. 44 cr. v. r. resulta unu „deficitu“ de 14 fl. 44 cr. v. a.

Caus'a acestui deficitu este in prim'a linia pressiunea si intrigile unoru ómeni malitiosi, apoi invidia (?) care, dorere, a fostu caus'a de multe familii romane din locu, nu au voitu se participe; parte timpulu de véra, fiindcà dela comunele de prin pregiuru nu a potutu luá nemine parte la balu, fiindu cei mai multi ocupati cu economi'a; parte cà acestu balu nu a fostu spriginitu prin nici o collecta, nici din locu seau de prin juru nici de prin cetati, precumu se intemplá de comunu la alte baluri cu atare scopu.

In fine comitetuiu arangiatoriu 'si esprima profund'a s'a parere de reu, pentru cà nu-ia succesu a contribuí de puçinu pentru fondulu studentiloru miseri in casu de morbu, despre a càroru stare misera a fostu deplinu convinsu.

Pentru comitetulu arangiaioriu:

A l e s a n d r u N e a g o e, presiedinte. A l e s a n d r u P o p'a, cassieriu.

Diverse.

(C o n s e c i n t i e l e c o r e s p o n d e n t i e i u n g u r e s c i.) D-nii unguri, in incapatinarea loru, nu vrea se intieléga nici-de-cum cà limb'a loru nu este agreabila altoru natii, si cà niminea nu primesce cá se i se impuie se invetie o limb'a de care nu se póte folosi, de càtu numai in Ungari'a. Nu e destulu, cà celelalte natiuni cari sunt adi supuse corónei Ungariei sunt fortiate se intrebuintieze limb'a maghiara in tóte actele publice fara s'o cunósca, de si aceste natiuni (nemti, slavi si romani) sunt multu mai numeróse de càtu Ungurii, nobilii impintenati voiescu se impuie limb'a loru si celorlalti locuitori din Autria, precum si autoritatiloru aceloru provincii, cari n'au nenorocirea de a fi sub ordinele loru. Eata o istorióra frumósa petrecuta cu limb'a ungurésca:

Deuna-di sosesce la biuroulu telegraficu din Triest o telegrama din Buda-Pesta in limb'a maghiara. Nici adres'a, nici textulu nu'lu putea descifrá niminea, de óre-ce singurulu functionaru, care pricepea càte-va cuvinte unguresci, lipsea. Unu odàiasiu cam obrasnicu si care avea obiceiu sè se uite in tóte telegramele, aruncà o uitatura in acea telegrama, pe care functionarulu voiea s'o inapoieze, si dise cà cunósce persón'a careia 'i era adresata. Primele cuvinte dupa adresa contineau numele de Marcus Silberstein. — „Pe acestu evreu ungurescu 'lu cunoscu, continua odaiasulu — elu siede in otelulu cutare si a mai primitu o telegrama prin mine, pentru nisce bani ce 'i avea de la unu banchieru, si mi se pare cà elu pléca chiaru adi. Functionarulu nepresimtindu nici unu reu, 'i dà telegrama odaíasului pentru a-o predá destinatorului. Iute se duce numitulu servitoru la otelulu cunoscutu, si dupa unu micu prologu preda telegram'a lui Silberstein. Acést'a o deschide, citesce si pufnesce de risu. — Servitorulu intréba: Nu cumva telegram'a nu este a d-tale? — Cum nu? a mea este. Dupa acést'a 'i dete unu bunu bacsi-

siu si plecà indata. A dou'a di sosesce o telegrama in limb'à nemtiésca de la prefectur'a politiei din Budapest'a càtra cea din Triest, intrebandu pe acést'a de ce n'a comunicatu inca arestarea periculosului pungasiu Silberstein, pentru care 'i trimisese ieri prin telegrama unu mandatu de arestare cu No. 2687. Mare consternatiune la prefectur'a politiei, si frumosu tablou la oficiulu telegraficu. — Mandatulu telegraficu a fost predatu insusi pungasiului, ér' resultatulu a fost: Fug'a urmaritului in Elveti'a. Telegrafistulu biuroului din Triest, unu vechiu si consciinciosu functionaru, a fost trimisu la pensie, ear' nenorocitulu odaiasiu destituitu. Ungurii continua a fi mandri de asemenea succese fórte triste pentru toti neungurii. „Resb. W.“

(N e c r o l o g u.) La 4/16 Iuliu a. c. a incetatu din vieatia unu bravu oficeru alu armatei romane, Locotenentulu I o n u P i t i s i u, fiiulu preotului din Brasiovu Bonifaciu Pitisiu. Acestu tineru oficeru de venatori a luatu parte la campani'a din 1877/8 si a fost si decoratu. Elu fù inmormentatu in diu'a de 6/18 Iuliu c. in cimiterinlu Sierbanu Voda din Bucuresci. Fi-ai tierin'a usióra!

(D r u m u d e f e r u B i s t r i t i'a-R o m a n u.) Se scrie cà o societate anglesa studiéza terenulu pe langa Bistritia, cu scopu de a cere concessiunea construirei unui drumu de feru Bistriti'a-Romanu, o linia care se lege Transilvani'a cu Moldov'a.

(C a t e d r'a d e c h e m i a o r g a n i c a) dela scól'a de farmacia, ce se tiene de facultatea de medicina din Bucuresci, este vacanta. La 1 Novembre viitoru se va tiené concursu la facultatea de medicina din Bucuresci pentru ocuparea ei in modu provisoriu.

(O d e c o r a t i u n e s c u m p a.) „L'Independance Romaine“ afla cà M. S. Regele a primitu din partea Siahului Persiei o decoratie in auru si briliante. Este pretiuita la 25,000 de franci.

(C à r a b u s i i s i m e l c i i c a r i a t a c a c e r e a l e l e.) Insectele vatematórie agriculturei incepu a se inmulti. Prefectulu de Covurluiu raportéza Ministrului de agricultura, cà nesce insecte numite de locuitori c à r à b u s i, pusthiescu viile si pomii roditori din plas'a Prutului de josu. In acea parte a judetiului se afla unu breu de vii dealungulu Prutului, pe care amu avutu ocasiune a le visitá in tómn'a trecuta. Intre vii suntu multime de pomi roditori. Cultur'a viei se face nu numai pe cóste, dér' si pe unele siesuri pêna in Prutu. Vinurile produse suntu bunicele, desi cultur'a este fórte inapoiata. Diarulu „Vocea Poporului“ din Galati arata, ca acelési insecte strica viile de la Iosesti, plasa Hornicea din acelasiu judetiu. Carabusii manca nu numai frundiele vitiei déra si lastarii. Carabusiulu este insecta numita de naturalisti „Melolontha vulgaris,“ ordinea Coleoptereloru. Larv'a se cunósce sub numele de „verme albu“, traiesce in pamentu trei ani, dupa care se transforméza in insecta perfecta, numita càrabusiu. Vermele albu face stricatiuni mari, rodiendu radecinile a multime de plante si arbori tineri. Amu vediutu in Françi'a suprafetie mari cu sfecle, perindu din caus'a acestui verme. La Scól'a de la Ferestreu l'amu descoperitu rodiendu intre alte plante chiaru radecinile piniloru de trei ani, pe care 'i facea sè se usuce. Insect'a perfecta, adeca carabusiulu face stricàtiuni mari in paduri, livedi de pomi, rodiendu frundiele. Spre tómna 'si depune óuele in pamentu, si dupa trei ani earasi iese pentru a desfrundi copacii. In anii, candu suntu multi carabusi devinu unu adeveratu flagelu, proba aceea, ce se petrece pe tiermurii Prutului si là Iosesti, unde aceste insecte au facutu atàta stricatiune viiloru si pomiloru roditori. Unu altu càrabusiu totu din genulu „Melolontha,“ asié numitulu „Melolontha agricola,“ trecutu acumu de antomologisti in genulu Anisophia, traiesce in tiéra la noi si face stricaciuni. Acestu carabusiu este mai micu de càtu celu precedentu; este lungu de 9 pêna la 10 milimetri; capulu si corseletulu suntu verdi si pubescenti. Elitrele suntu roscate surii. Róde bobele de gràu, càndu suntu laptóse. Candu suntu carabusi multi potu se strice a patr'a parte din recolta. In fine unu altu càrabusiu, „Melolontha horticola“, totu de marimea celei precedente, cu capulu si corseletulu verdi si elitrele galbui-surii, cu labele negre, strica pomiloru, inse cea mai mare vetemare o causéza gràului si altoru cereale, rodiendu bóbele fragete. In anulu acest'a au aparutu multime de acesti gandaci in gràulu Scólei de agricultura si alu cultivatoriloru din vecinatate. Probabilu, cà aceeasi insecta a distrusu granele in Rusi'a anii trecuti si au respanditu atàta ingrijire la noi. Intrebarea este cum se ne scapamu de aceste insecte, cari imultindu-se devinu unu adeveratu flagelu pentru agricultura. Judecandu dupa aceea ce s'a facutu in Françi'a, unde se aflá multime nenumerata de càrabusi, midiloculu celu mai practicu este de a scuturá in diori de diua copacii si pomii, pe cari se aflá càrabusii, asternendu pe pamentu zàblae; dupa aceea se punu in saci si se ingrópa amestecandu-se cu varu. In Germani'a se usuca in cuptóre, se piséza, si amestecandu-se cu malaiu se face unu felu de coca, care se da la paseri si cu osebire fasaniloru. — Ovediulu si alte cereale au fostu atacate de nisce m e l c u t i n e g r i s i o r i, bàlosi, fara casa (conchilie); ei mancau partea foiósa. Moluscii acestia se arata mai cu séma in anii ploiosi, cumu a fostu anulu acest'a. Aducu vetemare planteloru, càci distrugendu foile impedeca vegetatiunea. Norocire, cà ploile si caldur'a ii face sè péra. „Rev. Scient.“

(O m o r u i n m a s s a.) In localitatea Putivl (Russi'a) s'au intemplatu, scrie diarulu „Trud“ urmatórele: Pe campurile unei mosii de pe hotarulu numitei localitati lucrau 119 neveste si fete; deórece inse administratorulu mosiiei le dá màncare prea rea, 'i au declaratu intr'o di, cà in diu'a urmatóre voru incetá cu lucrulu, si voru parasi mosiia. Dupa amédi mergendu femeile intr'o siura spre a se odihni càteva óre, administratorulu incuià usia si plecà indata dupa aceea cu trăsur'a. Curendu dupa acést'a, patru tierani tineri strabatura prin alta parte in siura si dadura focu paieloru ce se aflau acolo. Indata tóta siur'a a fost in flacari. La strigatalu si vaitaturile femeiloru nenorocite, cari erau inchise in siura, au saritu mai multi lucratori din apropiere in ajutoriu, dér' nu le-a fost possibilu a deschide usia, care se deschidea spre interiorulu siurei, din causa cà victimele catastrofei se indesau spre usia, si asia au arsu tóte. Unulu din miserabilii faptuitori s'a aruncatu in apa.

(I m b r a c a m i n t e a s i p o r t a r e a T u r c ó i c e l o r u.) Frivolitatea timpului de façia nu a crutiatu nici toalet'a si portarea Turcóiceloru. Marele Siec-ul-Islam gasesce, cà modulu cum se imbraca si cum se pórta adi Turcóicele, este in contra prescriseloru religióse turcesci. Din caus'a acést'a ministrulu politiei a creatu unu corpu de agenti cu missiunea de a supraveghiá pe Turcóice. Membrii acestui corpu trebue se fi trecutu peste 35 de ani si sunt datori a se purtá cu cea mai mare crutiare si amabilitate si a nu provocá niciodata unu scandalu.

(U n u n u o u a p a r u t u d e s c a p a r e.) Intr'una din scólele de natatiune din Berlin s'a esperimentatu dilele acestea unu nou aparatu de scapare de inecàcinne, care este d'unu efectu infalibilu si care ocupa asia puçinu locu, in càtu póte se fia purtatu in posunariu. Acést'a este o tunica de matase de care sunt lipite trei posunare de cauciucu, unulu de fiacare parte, ér' alu treilea in spate. Unu tineru care n'avea nici cea mai mica notiune de inotatu fù aruncatu in apa imbracatu cu acést'a tunica; indéta amestecatur'a himica cuprinsa in posunare se transformà in gazu, si formà trei bàsici destulu de umflate spre a tiené afara din apa pe teneru, alu carui capu se odihnea in linisce pe bàsic'a dela spate. Cantitatea gazului este atàtu de mare, in càtu bàsicele stau doue dile in de ajunsu imflate. Se intielege de sinesi cà pe mare acestu aparatu este multu mai preferabilu de càtu incingêtorile de scapare, pe care mai nimeni nu le are sub mana candu se intempla fara veste unu sinistru. „Rom.“

(S t a t i s t i c'a i n v e t i a m e n t u l u i p r i m a r u i n E u r o p'a.) Eata dupa „Rom.“ unele date interessante privitóre la instructiunea publica in statele europene:

	Popor.	Num. scol.
Austro-Ungaria	35 mil.	2,700.000
Belgia	5 „	670.000
Bavaria	5 „	600.000
Englitera	33 „	3,750.000
Elvetia	2 „	400.000
Françia	36 „	4,586.680
Italia	27 „	1,428.189
Olanda	3 „	432.382
Prusia	25 „	6,000.000
Romania	5 „ *)	99.150
Rusia	71 „	1,400.000
Saxonia	2 „	410,000
Suedia	4 „	457.000
Würtemberg	1 „	231.000

*) Acést'a e cifr'a din anulu scolaru 1879—80.

Concursu.

La scólele medie romane gr. or. din Brasiovu sunt de ocupatu urmatóriele posturi de profesori:

1) Unu postu de profesoru de filologi'a classica si sciintiele ausiliare la gimnasiu.

2) Unu postu de profesoru de chemia, cá studiu principalu, technologia, merceologia si fisica cá studii aucsiliare la scól'a reala si comerciala.

3) Unu postu de profesoru de sciintiele curatu comerciale (comptabilitatea simpla si dupla ect.) la scól'a comerciala.

4) Unu postu de profesóra de lucru de mana in cl. IV si a V de fete.

Péntru ocuparea acestoru posturi se escrie concursu cu terminu pêna la **10 Augustu 1881** st. v. Concurentiì voru adresá petitiunile loru càtra subscris'a Eforia scolara, instruite cu documentele:

a) Cà sunt romani de nationalitate si de religiune gr. or.

b) Cà au portare morala si politica buna.

c) Cà sunt sanatosi.

d) Ca in sensulu statutului organicu alu Metropoliei romane gr. or. din Ungari'a si Transilvani'a si alu regulamentului provisoricu alu Archidiecesei transilvane pentru esaminarea candidatiloru de profesura la scólele secundare romane gr. or. au absolvatu: concurentulu de sub Nr. 1 facultatea filosofica la vre-o universitate din patria séu din strainatate; concurentulu de sub Nr. 2 facultatea filosofica séu technica; celu de sub Nr. 3 academi'a comerciala séu se produca testimoniu despre studii si pracsa comerciala; concurent'a de sub Nr. 4 cà cunósce lucrulu de mana femeiescu de totu soiulu si are cualificatiune scientifica.

e) Cà cunoscu si limb'a maghiara.

f) Cà se voru supune dispositiuniloru in vigóre ale institutului.

Emolumentele impreunate cu aceste posturi sunt: Pêna la depunerea esamenelui de cualificatiune salariu anualu de 700 fl. v. a. Dela depunerea esamenului de cualificatiune, care e obligatu candidatulu a 'lu face in cursu de celu multu trei ani, pentru urmatorii duoi ani 800 fl. v. a., éra mai departe salariulu ordinariu de 900 fl. v. a. Dupa cinci ani de servitiu unu adausu séu quinqueniu de 50 fl. v. a., ce se va repeti de cini oric, in fine dreptu de pensiune conformu statutului in vigóre.

Profesór'a de lucru de mana femeiescu va obtine salariu anualu fiesu de 400 fl. v. a.

Brasiovu 8 Iuliu 1881 s. v. 2—3

Efori'a scóleloru romane centrale gr. or.

Cu *1 Iuliu st. v. 1881* s'a inceputu unu nou abonamentu la

„GAZET'A TRANSILVANIEI“

Rogamu pe On. Domni prenumeranti ai fóiei nóstre, a grabi cu inoirea abonamentului pe semestrulu alu II-lea.

Spre mai mare inlesnire recomandamu a se lipí adres'a, sub care s'a tramisu fóia pêna acuma, pe dosulu cuponului dela asignatiunea postala.

Domnii noui abonanti sunt cu deosebire rogati a ne tramite adressele d-loru *esactu,* aratandu si *post'a cea mai aprópe* de loculu, unde locuiescu.

„Gazet'a Transilvaniei“ apare dela 1 Ianuariu 1881 de trei ori pe septemana.

Pretiulu abonamentului la „Gazet'a Transilvaniei“ este:

pentru Brasiovu: pe trei luni 2 fl., pe siése luni 4 fl., pe anu 8 fl.; — dusu in casa: pe trei luni 2 fl. 50 cr., pe siése luni 5 fl.; pe anu 10 fl.

pentru Austro-Ungari'a cu post'a: pe trei luni 2 fl 50 cr., pe siése luni 5 fl., pe anu 10 fl.,

pentru Romani'a si alte tieri esterne: pe trei luni 7 franci, pe siése luni 14 franci, pe anu 28 franci.

Cursulu de Bucuresci

dela 9/22 Iuliu 1881.

Valori	Scadenti'a Cupóneloru	Cumpera	Vinde
5% Rent'a Romana	1 Apr. 1. Ort.	91.—	—.—
6% Oblig. de Stat. convert. rurale	23 Apr. 23 Oct.	$99.^7/_8$	100.—
8% Oblig. domeniale 1871 .	1 Ian. 1 Iul.	—.—	—.—
6% Oblig. càiloru fer. rom.	1 Iuliu	103.90	—.—
7% Scrisuri funciare rurale	1 Iul. 1 Ian.	$102.^1/_8$	$102.^1/_7$
7% „ „ urbane	idem	$101.^3/_4$	$101.^7/_8$
8% Imprum. municipalu . .	idem	$107.^3/_8$	$107.^1/_2$
Oblig. casei de pensiune (lei 300, dobênda 10 lei). . .	1 Maiu 1 Nov.	230.—	—.—
Losuri municipale (20 lei) . .	cu premie	$29.^1/_2$	—.—
Act. Bancei Nationale rom. . .	1 Ian. 1 Iul.	1600	1650
Auru contra argintu		$^1/_2$	$^3/_4$
Auru contra bilete hipotec. .		$^1/_2$	$^3/_4$
Auru contra bil. de Banca nat		$^1/_2$	$^3/_4$
Florini Val. Austr.		$2.15^1/_2$	$2.16^1/_2$

Editoru: Iacobu Muresianu.
Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.
Tipografi'a: Ioanu Gött si fiiu Henricu.